

na-kvartiri-v-ternopoli-v-rozrizi-po-mikrorajonah-veresen-2012/.

5. Тернопіль: попит на малі помешкання [Електронний ресурс]. – Режим доступу до інформації: <http://20minut.ua/Новини-Тернополя/news/1025075>.

УДК 65.011.8

Костецький В.В.

к.е.н., доцент кафедри фінансів
суб'єктів господарювання і страхування ТНЕУ

НЕОБХІДНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ НА РІЗНИХ ЕТАПАХ ЖИТТЄВОГО ЦИКЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Перехід вітчизняної економіки до ринкових засад господарювання, невтішні підсумки розвитку країни за останні двадцять років призвели до необхідності зміни всієї парадигми управління. На рівні підприємств гострота проблем обумовлена вкрай зношеним виробничим потенціалом, падінням рівня науково-технічного прогресу, зниженням професійно-кваліфікаційного рівня працюючих при стійкому дефіциті кваліфікованих робітників, інженерно-технічних працівників, керівників вищої ланки тощо. У зв'язку з цим актуальними стали проблеми, пов'язані з проведенням реструктуризації суб'єктів господарювання, якої потребує більшість українських підприємств.

В умовах розвитку ринкових відносин підприємствам для забезпечення позитивної динаміки ключових показників результативності необхідно постійно вносити зміни в свою господарську діяльність, найбільш радикальним способом яких є реструктуризація.

Під реструктуризацією слід розуміти процес зміни структур підприємства – соціальної, виробничої, організаційної, технологічної, фінансової, інформаційної – з урахуванням впливу зовнішнього та внутрішнього середовища, спрямований на підвищення його конкурентоспроможності та ефективності.

Необхідність проведення реструктуризації підприємств зумовлена низкою проблем, серед яких: неефективність системи управління, техніко-технологічне відставання виробництва, відсутність власних оборотних коштів,

низька конкурентоспроможність продукції. Вирішення цих проблем пов'язане насамперед із формуванням нових механізмів регулювання процесів реструктуризації, які відповідали б внутрішньому стану підприємств і умовам ринку [2, с. 300].

Більшість авторів вказують на те, що реструктуризація підприємств необхідна тільки в умовах спаду виробництва. На наш погляд, оскільки реструктуризація передбачає зміни у структурі підприємства, її проведення на різних етапах життєвого циклу також необхідна, для підтримки рівня розвитку підприємства.

Необхідність постійної реструктуризації підприємств обумовлена такими причинами:

- діяльність підприємств має відповідати вимогам зовнішнього середовища, яке постійно змінюється;
- науково-технічний прогрес здійснює постійний вплив, як на внутрішнє, так і зовнішнє середовище підприємства;
- зміна кон'юнктурних чинників в країні та у світі;
- кризові явища в економіці [1, с. 197].

Підприємства можуть перебувати на наступних стадіях життєвого циклу: становлення, розвиток, стабільність, спад. При цьому кожній стадії розвитку підприємства властиві свої особливості реструктуризації.

На стадії становлення підприємства має місце надлишок постійного (машин, устаткування, транспортних засобів) і відносна нестача змінного капіталу (праці), що обумовлено неповним освоєнням виробничих потужностей. Її ознаками є вільні робочі місця та часткове використання основних засобів. Керівництво підприємства націлене на розширення частки ринку, зростання обсягів продажу. На цій стадії технологічна і виробнича структури не вимагають змін, а організаційна, фінансова та інформаційна структури активно формуються, тобто для реструктуризації підприємства час ще не настав.

У процесі розвитку рівень продажу росте, відбувається позиціонування продукції на ринку, пошук кращих партнерів, завоювання своєї частки на

ринку, забезпечення рентабельної роботи підприємства. Розширюючи сферу діяльності, підприємство створює нові підрозділи та збільшує чисельність працівників, що супроводжується змінами в організаційній структурі управління. У соціальній структурі відбуваються зміни, пов'язані з формуванням певної організаційної культури, у тому числі системи мотивації персоналу, які супроводжуються адекватними змінами в інформаційній структурі, оптимізується фінансова структура.

За умов стабільності актуальною є необхідність освоєння нових продуктів, послуг, що обумовлює зміни у виробничій структурі, а також інноваційні зміни у технологічній структурі. Організаційна та інформаційна структури не зазнають істотних змін.

На стадії спаду діяльності засобів для активної реструктуризації у підприємства, як правило, немає. Тому необхідні: оптимізація виробничого процесу, перехід до режиму економії, активна реалізація антикризових заходів. Реструктуризація на цій стадії спрямована на консервацію частини найменш продуктивного устаткування (зміни у технологічній та виробничій структурах); скорочення персоналу, зміни в системі мотивації, зміни в організаційній та інформаційній структурах, в системі планування та у фінансовій структурі.

Таким чином реструктуризація – це шлях поступових перетворень на різних рівнях управління і організації, який дозволяє підприємству відновити його ефективну діяльність, рентабельність та конкурентоспроможність. Вона сприяє формуванню сильних суб'єктів ринкових відносин, здатних не тільки вижити в мінливих умовах ринку але й розвиватися, забезпечуючи зайнятість та збільшуючи доходи.

Література

1. Бегинина К.И. Особенности реструктуризации предприятий на различных этапах жизненного цикла / К.И. Бегинина // Управление экономическими системами. – 2011. – № 28. – С. 193-199.
2. Скочиляс С. Реструктуризація підприємств в умовах трансформації економіки / С. Скочиляс // Економічний аналіз. – 2009. – Випуск 4. – С. 300-303.